

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2012 roku

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SA Karol Ratajczak (spr.)

SA Piotr Górecki

SA Marek Górecki

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 października 2012 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku Krajowego Związku Rewizyjnego Spółdzielni (...) w W.

przeciwko dłużnikowi K. W.

o nadanie klauzuli wykonalności małżonce dłużnika

na skutek zażalenia małżonki dłużnika D. W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Koninie

z dnia 30 listopada 2011 roku, sygn. akt XII C 1083/12

postanawia

zażalenie oddalić.

/-/M. Górecki /-/K. Ratajczak /-/P. Górecki

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy w Koninie nadał nakazowi zapłaty Sądu Okręgowego w Poznaniu Ośrodek Zamiejscowy w Koninie z dnia 6 czerwca 2002 roku, sygn. akt XV Nc 74/02 klauzulę wykonalności także przeciwko małżonkowi dłużnika D. W. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową małżonków K. W. i D. W. oraz orzekł o kosztach postępowania klauzulowego (k. 13).

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżyła małżonka dłużnika wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego. Wskazała, że skoro tytuł egzekucyjny powstał przed wejściem w życie ustawy nowelizującej, czyli przed dniem 20 stycznia 2005 r., to Sąd Okręgowy winien stosować przepisy w brzmieniu sprzed nowelizacji. Skarżąca podała, że zarówno w chwili wyrokowania jak i w chwili orzekania o nadaniu klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika małżonkowie W. nie pozostawali w ustroju ustawowej wspólności majątkowej. Zdaniem żalącej nie zostały tym samym spełnione przesłanki do nadania przeciwko niej klauzuli wykonalności. Nadto skarżąca dodała, że fakt ustanowienia rozdzielności majątkowej był znany poprzednikowi prawnemu wierzyciela tj. Spółdzielni(...) w K., albowiem otrzymał on bezpośrednio od dłużników informacje o ich stanie prawnym. Skarżąca podniosła, że zobowiązania jej małżonka dotyczą zobowiązań spółki cywilnej, która należała do jego majątku osobistego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie znajdują zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy nowelizującej z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 r. Nr 162, poz. 1691), a więc przed dniem 20 stycznia 2005 r. Zgodnie z brzmieniem normy art. 787 k.p.c. sprzed powołanej powyżej nowelizacji tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim, Sąd nada klauzulę wykonalności także przeciwko jej małżonkowi, z ograniczeniem jednak jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową. Przed nadaniem klauzuli wykonalności sąd wysłucha małżonka dłużnika.

Jak zasadnie podnosi skarżąca jedną z przesłanek nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności w trybie art. 787 k.p.c. jest istnienie wspólności majątkowej małżonków zarówno w chwili wyrokowania, jak i w chwili orzekania o nadaniu klauzuli wykonalności także przeciwko małżonkowi dłużnika. Jeżeli więc w wymienionych datach małżeńska wspólność majątkowa już nie istnieje, to przepis art. 787 k.p.c. nie ma w ogóle zastosowania (por. wyrok SN z dnia 26 czerwca 1973 r. III CRN 127/74).

Z kopii dokumentów przedłożonych przez skarżącą w postępowaniu zażaleniowym wynika, że w dniu 21 kwietnia 1997 r. małżonkowie W. zawarli w formie aktu notarialnego umowę majątkową wyłączającą wspólność majątku nabytego przez nich oboje lub jednego z nich po zawarciu przez nich związku małżeńskiego. Prawomocny nakaz zapłaty, stanowiący tytuł egzekucyjny przeciwko K. W. oraz D. C. (1), został wydany w dniu 5 czerwca 2002 r.

Mimo że zarówno w dacie powstania tytułu egzekucyjnego przeciwko K. W. (5 czerwca 2002 r.), jak i w dacie orzekania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności temu tytułowi także przeciwko małżonce dłużnika (30 listopada 2011 r.) ustrój małżeńskiej wspólności majątkowej już nie istniał, gdyż zniesiony został wcześniej umową majątkową małżeńską z dnia 21 kwietnia 1997 r., to brak było podstaw do oddalenia wniosku wierzyciela o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko D. W..

Stosownie bowiem do treści do art. 47 § 1 k.r.o. (w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą zmieniającą Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektóre inne ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. - Dz. U. 2004.162.1691, która weszła w życie 20 stycznia 2005r.) małżonkowie mogą wprowadzić przez umowę majątkową wspólność ustawową rozszerzyć, ograniczyć lub wyłączyć, jednakże z jednym bardzo istotnym zastrzeżeniem przewidzianym w paragrafie 2 tego artykułu. W myśl tego zastrzeżenia mogą oni względem osób trzecich powoływać się na takie rozszerzenie, ograniczenie lub wyłączenie tylko wtedy, gdy zawarcie przez nich umowy majątkowej oraz jej rodzaj były tym osobom wiadome. W konsekwencji tego unormowania każda osoba trzecia, której praw dotykałoby zmienienie przez małżonków zakresu obowiązującej ich z mocy ustawy wspólności dorobku albo jej wyłączenie, a która nie wiedziała o zawarciu umowy majątkowej oraz jej rodzaju, uzyskuje szczególną ochronę prawną. Ochrona ta wyraża się w tym, że względem niej stosunki majątkowe małżonków ocenia się tak, jakby umowa majątkowa w ogóle nie była przez nich zawarta i jakby nadal obowiązywała ich wspólność ustawowa. Unormowanie art. 47 § 2 k.r.o. jest na tyle szerokie, że obejmuje wszelkie osoby trzecie, w tym również osoby będące wierzycielami jednego tylko z małżonków, uprawnione w myśl art. 41 k.r.o. do uzyskania zaspokojenia z majątku wspólnego

Pozostaje do rozważenia, jaka chwila uzyskania przez wierzyciela wiadomości o zawarciu przez małżonków umowy majątkowej wyłączającej wspólność ustawową decyduje o dopuszczalności powoływania się przez tych małżonków względem wierzyciela na umowne wyłączenie wspólności ustawowej. Przepis art. 47 § 2 k.r.o. nie daje na to pytanie wyraźnej odpowiedzi, z celu jednak tego przepisu należy wyprowadzić wniosek, że chodzi o uzyskanie przez wierzyciela wiadomości o zawarciu przez małżonków umowy majątkowej i o jej rodzaju przed powstaniem wierzytelności względem małżonka będącego dłużnikiem. Takie stanowisko znajduje logiczne uzasadnienie, z tym zastrzeżeniem, że założeniem tego przepisu jest uniknięcie ujemnych skutków, jakie wiążą się dla wierzyciela z ograniczeniem możliwości zaspokojenia się z majątku wspólnego w następstwie umownego wyłączenia wspólności ustawowej. Uniknięcie takich ujemnych skutków jest możliwe tylko wtedy, gdy w chwili powstania wierzytelności wierzyciel ma świadomość tego, że - wbrew powszechnie obowiązującemu z mocy samego prawa ustrojowi małżeńskiej majątkowej

wspólności ustawowej - dłużnik i jego małżonek zawarli umowę majątkową, której rodzaj jest mu znany (uchwała SN z dnia 3 kwietnia 1980 r. III CZP 13/80).

Podkreślić należy, że ciężar dowodu, że osoba trzecia wiedziała o zawarciu umowy oraz jej rodzaju spoczywa na małżonce dłużnika. Złożone przez D. W. pisemne oświadczenie dłużników tj. K. W. oraz D. C. (2) datowane na dzień 19 kwietnia 2012 roku nie może stanowić dowodu na okoliczność wiedzy wierzyciela o ustroju majątkowym małżonków W. przed powstaniem wierzytelności. Nadto wnioskowanie, że brak aktywności wierzyciela co do wystąpienia z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika do października 2011 r. wskazuje na wiedzę odnośnie ustroju majątkowego małżeńskiego jest zbyt daleko idące i nie do zaakceptowania. Okoliczność posiadania przez wierzyciela wiedzy w przedmiocie umowy wyłączającej wspólność majątkową nie może być wszakże dorozumiana. To małżonka dłużnika winna ją wykazać, czego nie uczyniła w niniejszym postępowaniu.

Na marginesie wskazać należy, iż brak wymaganego przepisem art. 787 k.p.c. w brzmieniu sprzed 20 stycznia 2005 roku wysłuchania w toku postępowania klauzulowego małżonki dłużnika wobec nie stawienia się przez nią na posiedzenie wyznaczone w tym celu nie wpłynął na prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu I instancji. Wysłuchanie takie ma bowiem na celu umożliwienie małżonce dłużnika przedstawienia swojej argumentacji oraz przede wszystkim dowodów zmierzających do wykazania braku podstaw do uwzględnienia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika.

W treści zażalenia wskazana wyłożyła w sposób jasny i pełny swoje stanowisko w sprawie, jak również dołączyła kopie dokumentów wspierających jej zapatrywanie, które podlegały ocenie przez Sąd Apelacyjny. Tym samym cele wysłuchania zostały osiągnięte na etapie postępowania zażaleniowego.

W konsekwencji z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny w oparciu o regulację art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. zażalenie małżonki dłużnika oddalił.

M. Górecki K. Ratajczak P. Górecki